Integritetsskyddsmyndigheten

Regeringskansliet, Justitiedepartementet

Diarienummer:
IMY-2026-12862

Ert diarienummer:
Ju2026/01670

Datum:
2026-11-04

Yttrande över delbetänkandet Effektiva ingripande i Cybermiljö (SOU 2026:45)

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) delar utredningens bedömning att de brottsbekämpande myndigheterna har behov av att kunna ingripa mot vissa brott i cybermiljö och instämmer i att den befintliga lagstiftningen är otillräcklig för att tillgodose detta behov.

IMY avstyrker emellertid förslaget till lag om polisiära ingripanden i cybermiljö i dess nuvarande utformning. Skälen till detta är för det första att lagen inte är tillräckligt avgränsad. IMY anser i denna del särskilt att den tröskel som föreslås avseende vilka brott och vilken brottslig verksamhet som lagen ska vara tillämpligt på är för lågt satt och att innebörden av begreppet ”brott som begås eller kommer att begås i cybermiljö” inte är tillräckligt preciserat. För det andra anser IMY att de rättssäkerhetsgarantier som föreslås inte är tillräckliga för att väga upp för de integritetsrisker som ingripanden enligt lagen kan medföra. Detta särskilt med beaktande av att ingripandena varken är föremål för förhands- eller efterhandsprövning av domstol, att det i lagförslaget saknas allmän reglering om hur uppgifter som de brottsbekämpande myndigheterna tagit del av eller hämtat in vid ett ingripande ska eller får hanteras samt att skyldigheten att underrätta den enskilde är begränsad. IMY ansluter sig därmed till det särskilda yttrande som lämnats av myndighetens expert inom ramen för dennes medverkan i utredningen.

I likhet med vad som framförs i det särskilda yttrandet anser IMY vidare att de ingripanden i cybermiljö som förslaget reglerar uppvisar stora likheter med användningen av hemlig dataavläsning. Oavsett vilken bedömning som görs i frågan om ingripandena är att likställa med ett hemligt tvångsmedel eller inte, står det klart att de kan innebära ett stort integritetsintrång. Härtill kommer att förslaget rör tekniskt komplicerade frågor och innefattar komplexa avgränsningar och definitioner. Det medför att det är svårt att fullt ut överblicka hur och i vilka situationer lagen kommer att tillämpas. Det innebär att det också är svårt att bedöma vilka konsekvenser förslaget får för olika aktörer och därmed vilken inverkan det får på skyddet av den personliga integriteten.

IMY konstaterar att lagstiftning av nu aktuellt slag förutsätter ingående analyser och högt ställda krav på rättssäkerhet. Med den utgångspunkten anser IMY att förslaget behöver bli föremål för ytterligare analys och överväganden innan det kan läggas till grund för lagstiftning.

Utöver vad som framförts ovan lämnar IMY följande synpunkter.

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

Synpunkter på vissa delar av betänkandet

Om radering (avsnitt 14.5.2)
Som utredningen konstaterar kan radering av uppgifter i ett informationssystem vara en mer integritetskänslig åtgärd än andra typer av åtgärder som föreslås eftersom åtgärden är oåterkallelig. Utredningen anser därför att det ska ställas krav på synnerliga skäl istället för särskilda skäl som krävs för andra åtgärder i förslaget. Beslut om radering ska också som huvudregel beslutas av åklagare eftersom mer ingripande åtgärder kräver en mer kvalificerad beslutsfattare. I brådskande fall ska särskilt utsedda befattningshavare hos myndigheterna kunna fatta interimistiska beslut om radering.

IMY delar bedömningen att den del av förslaget som avser radering är mer ingripande. Som anförts inledningsvis anser IMY att lagen behöver vara tillräckligt avgränsad och omgärdas av tillräckliga rättssäkerhetsgarantier. Detta gäller i synnerhet i fråga om ingripanden i form av radering som, trots att åtgärden är mer långtgående än andra åtgärder, enligt förslaget inte kommer att kunna överklagas eller på annat sätt prövas av domstol. Det kan ifrågasättas om de högre krav som föreslås avseende förutsättningarna för radering och vem som får fatta beslut om radering är tillräckliga för att balansera riskerna för enskildas fri- och rättigheter. Det bör därför övervägas att avgränsa tillämpningsområdet ytterligare, exempelvis genom att uppställa krav på brott eller brottslig verksamhet av en allvarligare svårhetsgrad i dessa fall, eller att stärka de rättssäkerhetsgarantier som ska omgärda ingripanden i form av radering.

Förbudet mot att ingripa (avsnitt 15.2)
Förbudet i 8 § innebär att myndigheterna omedelbart ska avbryta ingripandet när de får kännedom om att det är fråga om ett sådant informationssystem som åtnjuter särskilt skydd. IMY konstaterar att det i utredningen saknas en analys av de tänkbara situationer där myndigheterna får kännedom om att de berett sig tillgång till ett informationssystem som åtnjuter särskilt skydd först efter att åtgärder i form av till exempel ändring eller blockering har vidtagits. Eftersom ingripandet enligt 8 § ska avbrytas omedelbart kan det tolkas som att eventuella åtgärder som vidtagits inte ska återställas eller hävas. Det framgår inte av utredningen om det är avsikten. IMY anser att det inte får råda någon tveksamhet angående hur myndigheterna ska agera i en sådan situation. Det behöver klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet att myndigheterna, i de tänkbara situationerna, ska återställa eller häva eventuella åtgärder som vidtagits i systemen innan myndigheterna avbryter ingripandet och lämnar informationssystemet.

Informations- och yttrandefriheten (avsnitt 21.3)
Utredningen anför att de föreslagna inskränkningarna, så som förslagen har utformats, inte utgör någon reell risk för att begränsa den fria åsiktsbildningen. Detta med hänsyn till att det bland annat införs ett förbud i lagen mot att rikta ingripanden mot journalistisk verksamhet och en uttrycklig proportionalitetsregel. Den föreslagna 8 § avser bland annat förbud mot att rikta ingripanden mot informationssystem som stadigvarande används eller är särskilt avsett att användas i verksamhet där tystnadsplikt gäller enligt mediegrundlagarna. IMY bedömer dock att den föreslagna lagen även kommer att träffa innehåll som inte omfattas av skyddet i någon av mediegrundlagarna men som omfattas av det allmänna skyddet för yttrande- och informationsfrihet i regeringsformen. De åtgärder som de brottsbekämpande myndigheterna föreslås kunna vidta kan innebära begränsningar i yttrandefriheten för den som publicerat innehållet och i informationsfriheten för mottagarna. IMY anser därför att det bör göras en utförligare analys av förslagets förenlighet med bestämmelserna om yttrande- och

informationsfriheten, likt den analys som gjordes i Ds 2026:1 om nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering, avsnitt 6.1, samt övervägas om det bör införas ytterligare avgränsningar avseende vissa brott som begås genom yttranden och där risken för omotiverade intrång i informations- och yttrandefriheten är särskilt framträdande.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Eric Leijonram efter föredragning av avdelningsjuristen Måns Lysén. Vid den slutliga handläggningen har även rättschefen David Törngren, avdelningschefen Charlotte Waller Dahlberg, enhetschefen Cecilia Agnehall och avdelningsjuristen Andreas Persson medverkat.